

הַלְבוֹת מְכִירָה פָּרָק כֹּד

א. הַמוֹכֵר שְׁלוֹשָׁה אֵילָנוֹת בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ אֶפְלוּ הָיוּ שְׁלוֹשׁ נְטִיעוֹת קִטְנוֹת, אוֹ שְׁלוֹשָׁה בְּדֵי אֵילָנוֹת הָרִי יֵשׁ לְלוֹקַח קֶרֶקֶ הָרְאוּיָה לָהֶם. וְאֶפְלוּ יָבֹשׁוּ הָאֵילָנוֹת, אוֹ נִקְצְצוּ יֵשׁ לוֹ קֶרֶקֶ הָרְאוּיָה לָהֶם, וְקָנָה כָּל הָאֵילָנוֹת שְׁבִינֵיהֶם.

ב. וְכִמָּה הִיא הַקֶּרֶקֶ הָרְאוּיָה לָהֶם תַּחְתִּיהֶם, וּבִינֵיהֶם, וְחוּצָה לָהֶם מִלּוא הָאוֹרָה וְסָלוּ. וְזֶה הַמָּקוֹם שֶׁהוּא מִלּוא הָאוֹרָה וְסָלוּ, אֵין אֶחָד מִשְׁנֵיהֶם יָכוֹל לְזַרְעוֹ אֶלָּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ.

ג. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּשֶׁהָיוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֵילָנוֹת עוֹמְדִין כְּמוֹ שְׁלוֹשָׁה פְּטָפוּטֵי כִירָה שְׁשׁוּפְתִין עֲלֵיהֶן הַקִּדְרָה, שֶׁהָרִי הֵן שְׁנַיִם זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְהַשְּׁלִישִׁי מִכּוֹן בִּינֵיהֶן וּמִרְחָק מֵהֶן: וְהוּא, שִׁיְהִיָּה בֵּין כָּל אֵילָן וְאֵילָן מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. וּמִהֵיכָן הוּא מוֹדֵד, מִן הָעֵיקָר הָרַחֵב שֶׁלֹּאֵילָנוֹת.

ד. אֲבָל אִם לֹא הָיוּ עוֹמְדִין כְּצוּרָה הַזֹּאת, אוֹ שֶׁהָיוּ מְקַרְבִּים פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, אוֹ מִרְחָקִין יֹתֵר עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, אוֹ שֶׁלֹּקַח זֶה אַחֵר זֶה, אוֹ שֶׁמֹּכֵר לוֹ שְׁנַיִם בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ וְאֶחָד עַל הַמָּצָר, אוֹ שְׁנַיִם בְּתוֹךְ שָׁלוֹ וְאֶחָד בְּתוֹךְ שֶׁלֹּחֲבָרוֹ, אוֹ שֶׁהַפְּסִיק בּוֹר אוֹ אַמַּת הַמַּיִם אוֹ רְשׁוֹת הָרַבִּים בִּינֵיהֶם הָרִי זֶה אֵין לוֹ קֶרֶקֶ. לְפִיכָךְ לֹא קָנָה אֶת הָאֵילָנוֹת שְׁבִינֵיהֶם; וְאִם יָבֹשׁ הָאֵילָן, אוֹ נִקְצָץ יֵלֵךְ לוֹ.

ה. כָּל מִי שֶׁקָּנָה שְׁלוֹשָׁה אֵילָנוֹת, וְיֵשׁ לוֹ קֶרֶקֶ אִם הִגְדִּילוּ וְהוֹצִיאוּ חֹטֵר, יִקַּץ אוֹתוֹ בְּדֵי שֶׁלֹּא יִמַּעַט הַדֶּרֶךְ עַל בַּעַל הַשָּׂדֶה. וְכָל הַשְּׂרִיגִין וְהָאֲמִירִים הַיוֹצְאִים מֵהֶם, וְאֶפְלוּ מִן הַשְּׂרָשִׁים הָרִי הֵן שֶׁלְבַעַל הָאֵילָנוֹת, שֶׁהָרִי יֵשׁ לוֹ קֶרֶקֶ.

ו. הַקֹּנָה שְׁנֵי אֵילָנוֹת בְּתוֹךְ שָׂדֵה חֲבֵרוֹ, אֵין לוֹ קֶרֶקֶ; לְפִיכָךְ אִם מֵת הָאֵילָן, אוֹ נִקְצָץ אֵין לוֹ כָּלוּם. הִגְדִּילוּ שְׁנֵי הָאֵילָנוֹת, וְהוֹצִיאוּ שְׂרִיגִים וְאֲמִירִים יִקַּץ, שֶׁמָּא יִמָּשְׁכוּ בָּאָרֶץ, וַיֹּאמֶר לְמוֹכֵר שְׁלוֹשָׁה אֵילָנוֹת מְכַרְתָּ לִּי, וְיֵשׁ לִי קֶרֶקֶ.

ז. כָּל הָעֵצִים שֶׁקּוֹצֵץ בַּעַל שְׁנֵי הָאֵילָנוֹת מֵהֶן הָעוֹלָה מִן הַגֹּזַע וְהוּא הָרוּאָה פָּנֵי הַחֲמָה, הָרִי הוּא שֶׁלְבַעַל הָאֵילָנוֹת; וְהָעוֹלָה מִן הַשְּׂרָשִׁים וְהֵן שְׂאִינָן רוֹאִין פָּנֵי הַחֲמָה, הָרִי הוּא שֶׁלְבַעַל הַשָּׂדֶה. וּבִדְקָלִים אֵין לְבַעַל הַדְּקָל מִן הָעוֹלָה כָּלוּם, לְפִי שְׂאִין לָהֶם גִּזְעִים.

ח. הַמוֹכֵר קֶרֶקֶ, וְשִׁיר אֶת הָאֵילָנוֹת הָרִי זֶה יֵשׁ לוֹ חֲצֵי הַקֶּרֶקֶ כָּלָה: שְׂאֵלוֹ לֹא שִׁיר בַּקֶּרֶקֶ הָיָה אוֹמֵר לוֹ הַלּוֹקַח, עֵקֶר אֵילָנְךָ. וְכֵן אִם שִׁיר שְׁנֵי אֵילָנוֹת בְּלָבָד, יֵשׁ לוֹ קֶרֶקֶ הָרְאוּיָה לָהֶם: שְׂאֵלוֹ לֹא שִׁיר קֶרֶקֶ הָיָה אוֹמֵר לוֹ הַלּוֹקַח, עֵקֶר אֵילָנְךָ וְלָךְ.

ט. הַמוֹכֵר אֶת הָאֵילָנוֹת, וְשִׁיר אֶת הַקֶּרֶקֶ יֵשׁ לְבַעַל הָאֵילָנוֹת קֶרֶקֶ הָרְאוּיָה לָהֶם כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. מֹכֵר אֶת הַקֶּרֶקֶ לְאֶחָד, וְאֶת הָאֵילָנוֹת לְאֶחָד, וְהַחֲזִיק זֶה בְּאֵילָנוֹת, וְהַחֲזִיק זֶה בַּקֶּרֶקֶ זֶה קָנָה הָאֵילָנוֹת עִם חֲצֵי הַקֶּרֶקֶ, וְזֶה שֶׁהַחֲזִיק בַּקֶּרֶקֶ קָנָה חֲצֵי הַקֶּרֶקֶ בְּלָבָד.

י. הָאֲחִין שֶׁחָלְקוּ, אֶחָד נָטַל שָׂדֵה לִבָּן, וְאֶחָד נָטַל שָׂדֵה פְּרִדָּס יֵשׁ לְבַעַל הַפְּרִדָּס אַרְבַּע אַמּוֹת בְּתוֹךְ שָׂדֵה הַלִּבָּן סְמוּכוֹת לְסוּף הָאֵילָנוֹת שֶׁלְפָּרִדָּס, שֶׁעַל מְנַת כֵּן חָלְקוּ; וַאֲיֵנוּ צְרִיף לְפָרֵשׁ דְּבָר זֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא דְּבָר יָדוּעַ.

יא. המוכר שדה לחברו, והיו בה דקלים, ואמר לו חוץ מדקל פלוני אם דקל טוב ומשבח הוא אותו הדקל לבדו הוא ששיר, והשאר ללוקח; ואם דקל רע הוא, וכל שכן השאר לא קנה מן הדקלים כלום.

יב. מכר לו שדה, ואמר לו חוץ מן האילנות אם יש בה דקלים בלבד, שיר הדקלים; ואם יש בה גפנים בלבד, שיר הגפנים. וכן שאר האילנות. היו בה גפנים ודקלים, לא שיר אלא הגפנים: שכל מוכר, בעין יפה מוכר. ואם הדקלים שיר, לא שיר אלא כל דקל גבוה שעולים לו בחבל; והשאר, הרי הוא שללוקח. ואם שאר אילנות הוא ששיר, לא שיר מהם אלא כל שאין העל כובשו; וכל שהעל כובשו, הרי הוא שללוקח ובכלל השדה נחשב.

יג. האומר לחברו קרקע ודקלים אני מוכר לך, אפלו לא היו לו דקלים אם רצה לקנות שני דקלים, הרי נקנה המקח; ואין הלוקח יכול לומר לו, איני לוקח אלא קרקע שיש בה דקלים. אבל אם אמר לו קרקע בדקלים אני מוכר לך אם היו בה שני דקלים, קנה; ואם לאו, מקח טעות הוא וחוזר. אמר לו קרקע שלדקלים אין לו דקלים, שאין בלשון הזה אלא קרקע הראויה לדקלים.

יד. המוכר פרדס לחברו, צריך לכתב לו קנה לך דקלים ותמרים והוצין, ואף על פי שקנה כל אלו, אף על פי שלא פרש אותם: נואי השטר הם. וכן המוכר קרקע לחברו, צריך לכתב לו לא הנחתי לפני בממכר זה כלום, כדי להסתלק מן הטענות ומן הדינין.

טו. המוכר בית לחברו אף על פי שכתב לו והקניתי לך עמקו ורומו, צריך לכתב לו קנה לך מקרקע התהום עד רום הרקיע: שהעמק והרום אינו נקנה בסתם; וכיון שהקנהו העמק והרום, קנה הרום שהוא האויר בלבד, והעמק שהוא עבי הארץ, אבל לא קנה הבנינות שבעמקים ושפאוויר. וכיון שכתב לו מקרקע התהום עד רום הרקיע קנה הבור והדות שבעבי הקרקע למטה, והמחלות שבין המעזבות למעלה.

טז. המוכר בית לחברו על מנת שדיוטה העליונה שלי, הרי זו שלו; ואם רצה להוציא בה זיזין, מוציא. ואם נפלה, חוזר ובונה אותה; ואם רצה לבנות על גבה, בונה כשהיה מקדם.

יז. המוכר קברו, או דרך קברו, או מקום מעמדו, או בית הספדו באין בני משפחה, וקוברים שם על פרחו משום פגם משפחה; ונותנין דמי הקבר שקברו בו ללוקח, אף על פי שלא פרש.